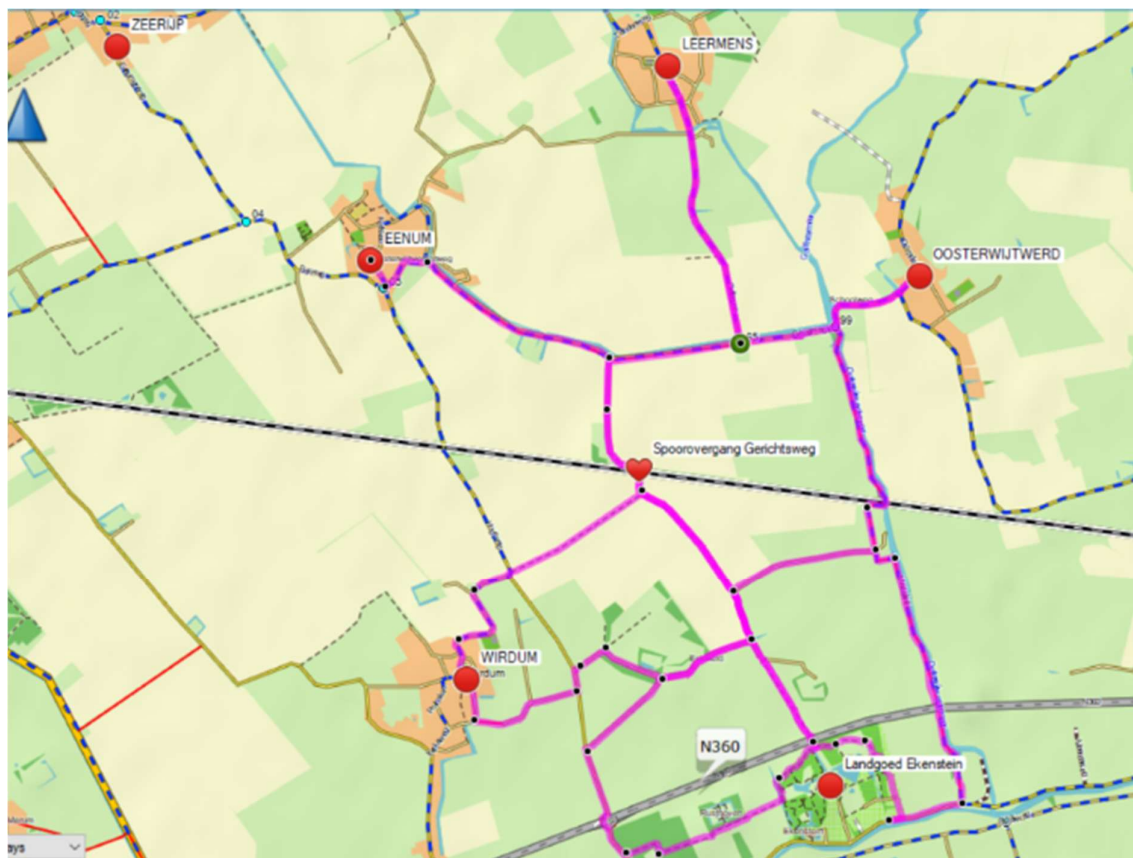

Wandelnetwerk Gerichtsweg

Een pamflet over de bewandelbaarheid van een 2000 jaar oud cultuurlandschap. Hoe in 25 jaar een door velen geliefd wandelnetwerk is opgebouwd. En hoe dat door het sluiten van een spoorwegovergang in één klap kan worden vernield.

Het netwerk aan wandelroutes op en om de Gerichtsweg (de paarse wegen en paden).

Historie

Het wandelnetwerk Gerichtsweg ligt centraal tussen de dorpen Eenum, Leermens, Oosterwijtwerd, Wirdum en de historische buitenplaatsen Ekenstein en Rusthoven.

De Gerichtsweg heeft als kleiweg een rijke historie tussen de vier dorpen en de adellijke buitenplaatsen. Al midden 17^e eeuw komt de naam voor in de beschrijvingen van de vier borgen die tot halverwege de 19^e eeuw in de omliggende dorpen hebben bestaan. De borgen Ekenstein en Rusthoven zijn behouden gebleven. De Gerichtsweg was de route die een veroordeelde moest afleggen tussen de plaats van rechtspraak (de zgn rechtstoel) en de plaats van vonnisvoltrekking (het galgenkamp). Omdat Fivelingo, de streek waar we het over hebben, al in de middeleeuwen een rijk landbouwgebied was, had elk dorp een rechtstoel. Het galgenveld lag hier tussenin bij de T-kruising van de Gerichtsweg met het Eenummermaar. De zuidelijke poot van de Gerichtsweg die eindigt in

Ekenstein is later boomgaard geworden. In de jaren negentig van de vorige eeuw is deze in de Ruilverkaveling Stedum-Loppersum toegedeeld aan het Staatsbosbeheer met recht op overpad voor wandelaars. De gemeente Appingedam heeft toen bijgedragen in het behoud van de volledig bewandelbare lengte van de Gerichtsweg door het vernieuwen van twee wandelbruggen over de berm sloten van de N360. Zo bleef door de inzet van de gemeenten Loppersum en Appingedam in samenwerking met de ruilverkavelingscommissie de Gerichtsweg behouden voor de wandelaar. Alle partijen voelden zich indertijd moreel verplicht om zich in te zetten voor het behoud van de Gerichtsweg. Dit gevoel werd vooral opgeroepen omdat in de ruilverkaveling tientallen kilometers veld- en kerkenpaden werden opgeruimd en de dorpingen het wandelen in de open ruimte tussen de akkers vrijwel onmogelijk werd gemaakt. Ondergetekende heeft dit als rijksadviseur voor landschap en natuur en als adviserend commissielid van de ruilverkaveling van nabij meegemaakt. Samen met wethouder Schollema streden we voor de laatste lengtes openbaar pad langs de akkers en de maren.

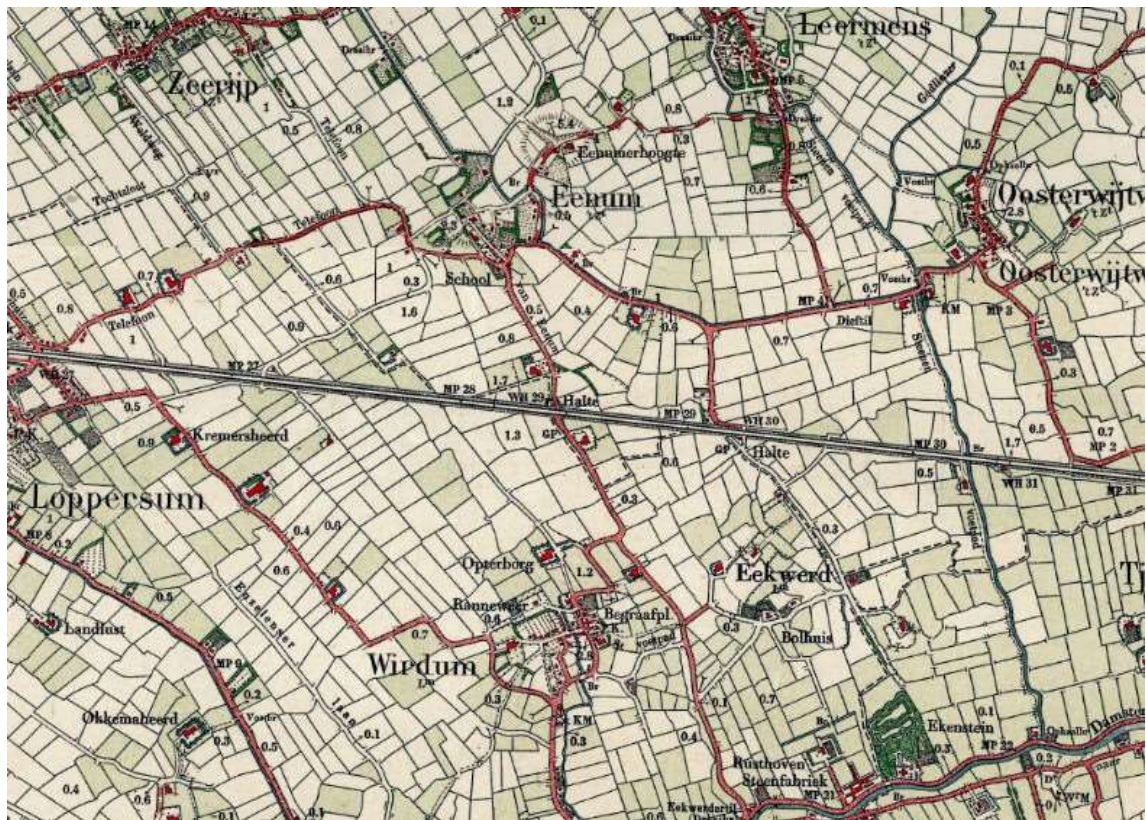
Gerichtsweg in tijden van Corona

Als bewoner van de woning [REDACTED] kijk ik nu al twee maanden lang dagelijks op de onbewaakte kruising van de Gerichtsweg met de spoorlijn Groningen-Delfzijl. Elke week zie ik het aantal wandelaars die de overweg passeren toenemen: het zijn vaak bewoners uit de omliggende dorpen – ik woon hier inmiddels 30 jaar, dus herken veel trouwe (niet veroordeelde) Gerichtswandelaars -, terwijl belangstelling vanuit verder weg gelegen dorpen (Zeerijp, Garrelsweer) beduidend is toegenomen. Regelmatig komen mensen met de auto, parkeren die aan het noord- of zuidend van de Gerichtsweg om vervolgens een uur of meer wandelend door het akkerlandschap te trekken. Ook de langeafstandswandelaars (rugzakjes) nemen in aantal toe. Het zijn vaak mensen uit de randstad die overnachten in Hotel Spoorzicht of op landgoed Ekenstein.

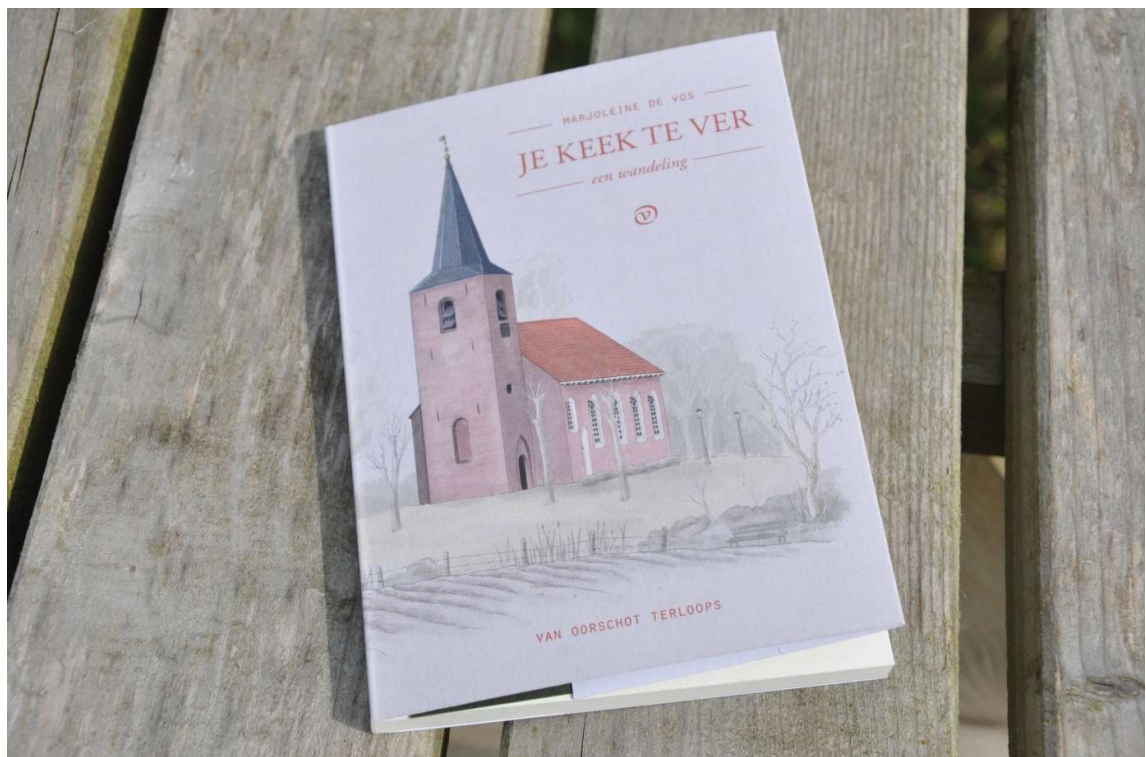
Het *wandelnets* *Gerichtsweg* geniet een toenemende waardering vanwege de prachtige vergezichten, de nabije beleving van de akkers en groeiende en bloeiende gewassen, veel paden die auto- en fietsvrij zijn (waaronder de Gerichtsweg), kruidenrijke bermen met geurend Fluitekruid, de beeldentuin van de Gerichtshof, de landgoederen en een ruime keuze aan horeca in het gebied. Bovendien valt het wandelen hier goed te combineren met vaarrecreatie in het Eenumermaar, het Oosterwijdwerdermaar en het Damsterdiep.

Advies

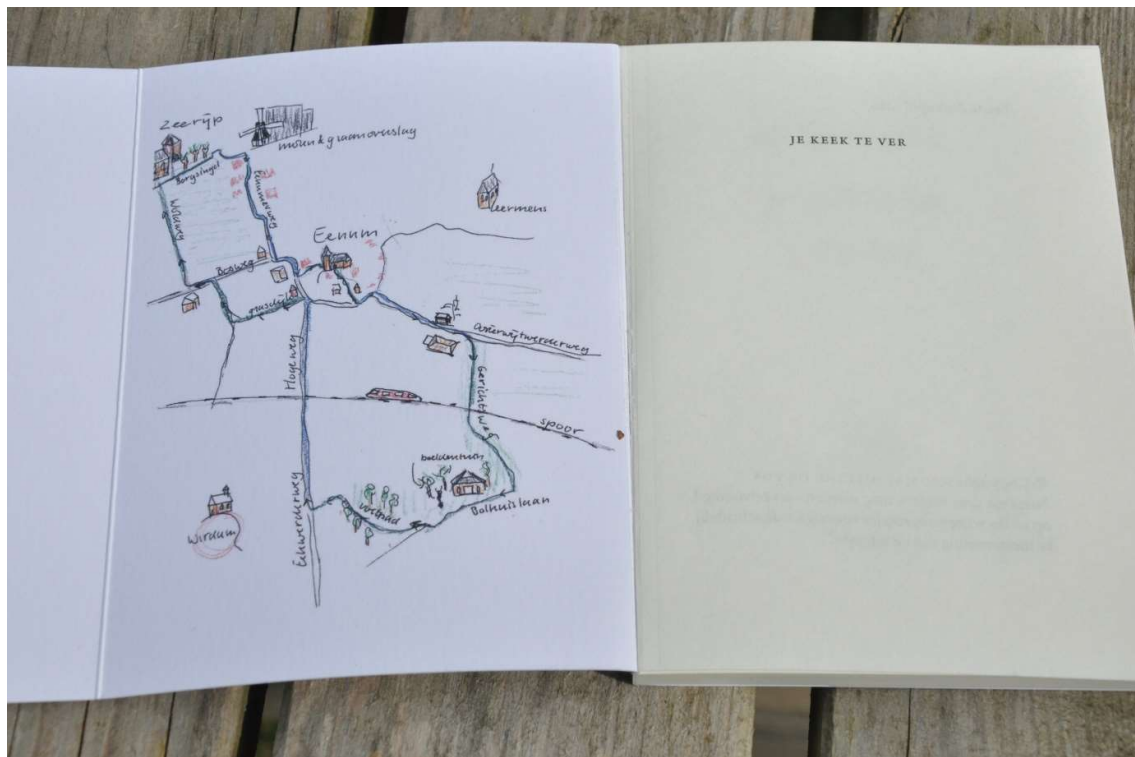
- Behoud de spoorwegovergang voor wandelaars. Doe dat met een oplossing op de huidige kruising. Dus **niet** met parallelwegen.
- Informeer de dorpen over de ontwikkelingen en overleg in een open proces met bewoners.
- Houd als bestuurder uw rug recht voor behoud van de overgang voor wandelaars. Succes zal breed uitgemeten worden in alle media.

Kaart uit 1905

Vorige maand (april 2020) is bij Uitgeverij van Oorschot een boekje uitgebracht met overpeinzingen tijdens een wandeling rond Eenum. De Gerichtsweg heeft hier een prominent aandeel in. Het boekje is geschreven door Marjoleine de Vos, columniste bij de NRC en inwonster van Zeerijp.

Wim Boetze

Ruimtelijk ontwerper

Namens de dorpen Wirdum, Oosterwiltwerd, Eenum en Leermens (de zgn. WOEL-dorpen)

Afschriften van dit pamflet heb ik gestuurd naar de besturen van de dorpsbelangen van Zeerijp, Eenum, Leermens, Oosterwiltwerd, Wirdum en Garrelswier.